

Абдуллаева Амангул Байбаковна

№7 мектеп-лицейі

Бастауыш сынып мұғалімі

Қазақстан, Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе селосы

Бастауыш сыныпта қолданылатын тиімді кері байланысты ұйымдастыру техникалары

Кері байланыс – топтық жұмыс барысындағы екі жақты ақпарат алмасуды, көңіл-күй аясын жақсартуды көздейтін даму үдірісі. Бұл үдеріс жұмысты қаншалықты дамытып, қаншалықты келесі сабаққа өзгеріс енгізе алады? Ең біріншіден, тиімді жүргізілген кері байланыстың оқушылардың танымына әсерін айқын көруге болады. Яғни, оқушының сабақта жетістікке жетуі, өз-өзін реттеп, метатанымына әсер етуі. Кері байланыс арқылы оқушы өзінің қай деңгейде екенін біліп қана қоймай, қалай дамуға болатынын көре алады.

Кері байланыстың тиімділігі – оқушыны өз-өзіне есеп беруге баулиды; оқушының қажеттілігін біле аламыз; оқушының өзіндік көзқарасы қалыптасады; білім беру барысының сапасын жақсартуға болады және оқушының сыни көзқарасы қалыптасады, өз-өзіне баға бере алады. Мұғалімдер үшін тиімді жағы: оқытудағы кемшін тұстарын анықтайды; келесі сабақтың жоспарына өзгерістер енгізуге, түзетуге, яғни оқытудың тиімді әдіс-тәсілдерін таңдауға мүмкіндік және уақытты үнемді пайдалануға мүмкіндіктер береді.

Әр оқушымен білім көрсеткішіне байланысты кері байланыс жүргізу өте маңызды. Себебі ұтымды жүргізілген кері байланыс оқушының өз еңбегін бағалауына, күшіне сенуіне мүмкіндік береді, ал мұғалімнің сабақ нәтижесі бойынша нені жақсарту, өзгерту керектігіне негіз болады.

Кері байланыстың төрт деңгейі:

- жауапкершілік туралы кері байланыс;
- тапсырманы қорыту туралы кері байланыс;

- өзін-өзі реттеу туралы кері байланыс;
- тұлғаға бағытталған кері байланыс.

Оқушыны тиімді кері байланыспен қамтамасыз ету ережелері:

1. Мұғалім кері байланысы уақытылы болуы тиіс, туындаған даудың әрқайсысына қолдау көрсете отыра тоқтату керек.
2. Бір сөзді қайта қолданудан қорықпаңыз, себебі айтылған ойдың түсінікті болғаны маңызды.
3. Кері байланыс субъективті және ой талқылауға ашық.
4. Кері байланыс үдерісіне қатысушыларға мәселені жан-жақты талқылауға жеткілікті уақыт берілуі тиіс.
5. Сіз беретін кері байланыс оқушы жасаған жұмыс шеңберінде болуы керек. Оқушы сабақтың қай кезін фокус етіп алып тұрғаныңызды біліп, бар күшін салуға мүмкіндік алатындай болуы шарт;
6. Кері байланыс барысында адам қандай да сезімге ие, соның негізінде өзіндік пікір қалыптасады. Сезімнің жағымды болуына назар аударыңыз.

Кері байланыс ұйымдастыру

Сұрақтар	Алдын ала бағалау	Қалыптастырушы баға	Жиынтық баға
Бұл не?	Оқушылардан ақпарат жинау мақсатында қолданылады.	Оқушылардың оқуы жайында ақпарат беретін баға	Оқушыларда қандай білім қалыптасқанын көрсететін баға.
Қашан қолданылады?	Сабақ алдында немесе зерттеу басында	Сабақ, модуль барысында зерттеудің кезеңдерінде.	Сабақ соңында, зерттеу бірлігінде.
Неліктен қолданылады?	Оқушының дайындық деңгейін анықтап нұсқаулық беру	Оқушылардың дамуын бақылау мен нұсқаулық беруге өзгеріс	Оқушылардың білімдері жайында дәлелдемелер жинақтауда.

	үшін.	енгізу үшін	
--	-------	-------------	--

Сабақта жүргізілетін кері байланыс қаншалықты маңызды болса, оны жүзеге асырудың ережелері мен әдістерін түрлендіріп отыру да соншалықты маңызды. Осы негізде кері байланыс оқушы эмоциясына ғана негізделіп қоймай, танымға бағытталуы керек.

Оқушының сабақтан алған біліміне үңіліп, бағыт беру кері байланыстың түрлерін шығармашылықпен қолдана білуге үйретеді. Сонымен қатар оқушымен жұмыс жасауда кері байланыстың мақсатын нақты айқындап, түрлендіріп отыру нәтижеге жету жолы. Мысалы, оқушыларды мадақтау тәсілдері арқылы ойын жинақтауға үйрету, сөйлеу дағдыларын дамытуға, қарым-қатынасқа тарту, мінез-құлық ерекшеліктерімен жұмыс жасау, сенімділікті нығайту, зерттеуге бағыт беру, өзіндік жұмысты дамыту. Яғни, мұғалім оқушымен жұмыс жасау барысында ең басты кезекте кері байланысты оқушылардан ғана талап етпей, оқушыға өзі де үлгі бола білуі керек. Себебі, әр оқушының өзіндік ішкі әлемі бар. Сол ішкі әлемді тану үшін, оқушының ашылуы үшін оқушының кез келген жұмысына эмоциялық, танымдық кері байланыс ауызша, жазбаша түрде берілу маңызды болмақ. Яғни, оқушының өз әрекетін түсінуге, жауапкершілігін арттыруға, мақсатты жұмыс жасауына, бағыт-бағдар алуға мүмкіндік беріледі.

Кері байланыс – мұғалімнің әр оқушыны өз ортасында өмірге дайындауы, айналасында болып жатқан құбылыстарды түсінуге жетелеуі, өзіндік көзқарасын қалыптастыруы, сабақта алған білімін қоғамда пайдалана білуге, шешім қабылдауға үйретуі десек, бұл әр мұғалімнен ізденіс пен табандылықты, өзіне деген шынайылықты талап ететін қашанда түрлену, даму үстінде болатын үдеріс.